Aan het DB van stadsdeel Centrum
t.a.v. de portefeuillehouder Openbare Ruimte & Groen

via Bijzondere bomen Centrum - Inspraak
en Bestuursondersteuning.sdc@amsterdam.nl

30-3-2025

Betreft: boom-beheer en -bescherming, inspraak op het advies dd. 9-9-2023 en 24-4-2024 van de Commissie Monumentbomen over het boom-beheer en de aanwijzing van monumentale en andere bijzondere bomen, inspraakbijdrage nr 5976-6689
https://maps.amsterdam.nl/bomen_bijzonder/Downloads/Actualiseringadvies_Centrum_24_april_2024.pdf
Inspraak bijzondere bomen Centrum - Gemeente Amsterdam

Geacht Bestuur,

Mede in antwoord op de bijgaande raadsmotie 58 uit 2018 bent u in 2019 gestart met actualisatie & harmonisatie van de monument-aanwijzingen van bomen maar de externe Commissie Beschermwaardige Houtopstanden, beter bekend als de Commissie Monumentbomen, moest eerst nagelaten administratief werk herstellen; de adviezen over beheer en bescherming van de bomen in stadsdeel Centrum kwamen pas na 4 en 5 jaar. Nog weer een jaar later, op 10-2-2025, heeft u besloten tot vrijgegeven voor inspraak van *" de advieslijst met 'beschermwaardige houtopstanden' "* dd. 9-9-2023 en 24-4-2024 van de Commissie Monumentbomen. In paragraaf 1 t/m 11 onderstaand mijn inspreken, op aangeven van de dienst V&OR tevens ingediend via Bestuursondersteuning.sdc@amsterdam.nl .

De paragraaf-indeling is als volgt:

1. Reikwijdte van de advisering, het voorgenomen besluit, de inspraak en de SDC-advisering
2. Nadere adviezen van de Commissie Monumentbomen
3. Getrouwheid van bomenkaart en advieslijst
4. Opstellen van de lijst monument-beschermde bomen
5. Monument-lijst aanpassen aan de vereisten van de Bomenverordening, Awb en WOO
6. *Bomenlanen* , een schijn-discussie
7. Monument-systematiek miskend
8. Zorg & toezicht schieten stelselmatig tekort, WIOR-regels aanscherpen en leesbaar publiceren
9. Omgevingsplan aanscherpen
10. Informatie- & document-beheer op orde brengen
11. Systematiek andere bijzondere bomen nog niet goed doordacht & uitgewerkt

Nadere toelichting geef ik desgewenst graag.

Uitziend naar uw Antwoordnota en de SDC-behandeling daarvan,
met vriendelijke groet,
[redacted]
[redacted]

bijlagen
1. 24-1-2018 motie monumentlijst, nr 58
2. 24-7-2023 antwoord DB-West op schriftelijke vragen van SDC-West

1. Reikwijdte van de advisering, het voorgenomen besluit, de inspraak en de SDC-advisering

a. Ook al heeft de dienst V&OR het er op de inspraak-site om onbekende reden niet bij gezegd, ik ga er van uit dat u de inspraak eerst & vooral heeft opengesteld op een *andere* lijst dan de " *Advieslijst beschermwaardige houtopstanden* " op blz 66 t/m 85 van het advies dd. 24-4-2024, namelijk inspraak in de 1e plaats op de " *Advieslijst niet op te nemen / van de lijst te verwijderen* " , opgenomen op blz 86 t/m 91. Immers, met overnemen van de lijst met de beschermwaardige houtopstanden heeft u impliciet tevens in voornemen besloten tot *intrekking* van de monument-bescherming die uw ambtsvoorgangers nu juist hebben toegekend aan de ca 230 bomen op blz 86 t/m 91, in de 1e plaats om die intrekkingslijst gaat het. Met als goede 2e de geadviseerde nieuwe toevoegingen aan de lijst maar daaraan is de Commissie naar eigen zeggen nog niet voldoende toegekomen (advies 24-4-2024, blz 5, laatste alinea).

b. Naast de lijst met de beschermwaardige houtopstanden en de intrekkingslijst heeft de Commissie Monumentbomen nog een derde advies uitgebracht, namelijk om ca 80 bomen aan te wijzen als " *overig waardevol groen* " , opgenomen op blz 91, 92 en 93 van het advies. Gelukkig, blijkens de inspraak-site heeft u dit onderdeel van het monument-advies niet overgenomen en op die lijst géén inspraak open gesteld. Hiermee ben ik het van harte eens, de strekking van een aanwijzing als overig waardevol groen is op z'n best onduidelijk en de Bomenverordening voorziet niet in een status als *ander waardevol groen* . Om misverstand hierover te voorkomen en in het belang van stads-brede uniformiteit geef ik u graag in overweging om B&W en de collega-stadsdelen op te roepen hun eerdere aanwijzingen als *ander waardevol groen* te verwijderen van de bomenkaarten https://maps.amsterdam.nl/bomen_bijzonder/ en https://bomen.amsterdam.nl/?infopanel=true .

c. Hoeveel jaren de Commissie Monumentbomen sinds 2019 ook heeft gekregen, nog steeds zijn niet alle bomen van stadsdeel Centrum die daarvoor in aanmerking komen beoordeeld op de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening. De Commissie wil het tempo van beoordeling blijven aanpassen aan de beschikbare capaciteit (advies 24-4-2024, blz 5, laatste alinea) maar dit kan de commissie in rede niet staande houden: nu is gebleken dat de capaciteit van de Commissie niet genoeg is om de beoordeling af te ronden moet niet het tempo van de beoordeling afhangen van de capaciteit die de Commissie ter beschikking is gesteld maar omgekeerd, het voor boom-bescherming vereiste tempo moet bepalend zijn voor de capaciteit, waaronder de inzet van meer externe boomdeskundigen.

2. Nadere adviezen van de Commissie Monumentbomen

Of uw DB dan wel B&W of de dienst V&OR de Commissie Monumentbomen om advies heeft gevraagd over de bomen in Centrum en hoe het verzoek luidt weet ik nog niet. Hoe dit ook zij, gevraagd of ongevraagd heeft de Commissie naast de advieslijsten op blz 66 t/m 91 u op 24-4-2024 ook op andere cruciale punten geadviseerd en gewaarschuwd, bijvoorbeeld over het nu juist in stadsdeel Centrum verdwijnen van veel monument-beschermde bomen, preventie van schade door werkzaamheden in de openbare ruimte en boom-bescherming in het kader van het Omgevingsplan. De paragrafen 8, 9 en 10 gaan hierop nader in.

Dat u bijna een jaar na het advies aan dit alles in uw besluitvorming dd. 10-2-2025 voorbij bent gegaan is niet goed te begrijpen. Hierbij roep ik u op om nu ook op deze punten tot besluitvorming te komen, waaronder een opdracht tot nadere analyse van & rapportage over de oorzaken van het in Centrum verdwijnen van zoveel gemeentelijke en particuliere monument-beschermde bomen;
op basis van de cijfers en de waarschuwingen van de Commissie zou je bijna denken dat zoals het nu gaat monument-bescherming geen zin heeft.

3. Getrouwheid van bomenkaart en advieslijst

De inspraak op het advies over de bomen in West moet nog beginnen, reeds bij voorbaat bleken de bomenkaart https://maps.amsterdam.nl/bomen_bijzonder/ en de advieslijst niet betrouwbaar te zijn doordat niet alle bomen waar het advies over gaat zichtbaar zijn, leidend tot ongevraagd SDC-advies https://west.notubiz.nl/document/15027746/1/Ongevraagd+advies+vernieuwde+lijst+Monumentale+bomen+West?connection_type=1&connection_id=8980977 .
Graag geef ik u in overweging om dergelijke manco's in de advisering nog even te checken voor de bomen van het door u overgenomen advies dd. 24-4-2024.
In paragraaf 7 nog meer op te lossen tegenstrijdigheden in de gegevens.

4. Opstellen van de lijst monument-beschermde bomen

In de verordening op de stadsdelen heeft de Gemeenteraad de taak / bevoegdheid tot opstellen van de monumentlijst in de zin van artikel 10 lid 1 van de Bomenverordening onmiskenbaar bij de stadsdeel-DB's gelegd. Echter, met de bijgaande motie 58 heeft de Raad gevraagd om de lijst éérst voor te leggen aan de Raad zodat uw bevoegdheid tot opstellen van de lijst praktisch is opgeschort. Bovendien, zonder het er bij te zeggen, heeft de Commissie Monumentbomen u op 24-4-2024 impliciet geadviseerd om de lijst *anders* in te richten dan de Raad heeft voorgeschreven in artikel 10 lid 2 van de Bomenverordening. Paragraaf 5 hierna gaat nader in op de inrichting van de lijst.
Om deze 2 redenen geef ik u graag in overweging om na inspraak en SDC-advies de monumentlijst van Centrum eerst slechts als voornemen naar B&W en Raad te sturen, de gevraagde behandeling door de Raad even af te wachten en daarna de lijst af te ronden met een formeel besluit + officiële bekendmaking.

5. Monument-lijst aanpassen aan de vereisten van de Bomenverordening, Awb en WOO

a. De Bomenverordening schrijft in artikel 10 lid 2 voor dat de lijst met de monument-aanwijzingen tenminste 5 categorieën gegevens moet omvatten: https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR323217/2

1) de omschrijving van de desbetreffende boom;
2) de standplaats;
3) het kadastrale perceelnummer;
4) de zakelijk gerechtigde (eigenaar van de boom);
5) de reden voor plaatsing op de lijst.

Echter, voor stadsdeel Centrum omvat de geadviseerde lijst alleen de gegevens sub 1 en 4, de dienst V&OR en/of de commissie hebben hun huiswerk niet goed gedaan, de gegevens sub 2, 3 en 5 ontbreken ten onrechte in de advieslijst (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 66 t/m 91).

Zelfs de *reden voor plaatsing* ontbreekt op de lijst, maar zonder per boom te weten op grond van welk of welke van de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening de aanwijzing plaatsvindt kan uw DB de lijst wegens gebrek aan zorgvuldigheid en deugdelijke motivering niet opstellen.

b. Voor de bomen van de gemeente en de bomen van bewoners en bedrijven heeft de commissie aparte lijsten gemaakt. Echter, het gaat niet om de boom-eigenaren maar om de monument-bomen, voor de hand ligt om één monument-lijst vast te stellen, op alfabetische volgorde van straatnaam. Op de lijst moet natuurlijk wel kenbaar zijn of de gemeente dan wel een bewoner of rechtspersoon de zakelijk gerechtigde / eigenaar is. De oplossing is eenvoudig: na de kolom met het boomnummer een kolom invoegen met een G voor de gemeentelijke bomen en een P voor de particuliere bomen.

c. Gek genoeg schrijft de Bomenverordening in artikel 10 lid 2 niet voor dat het *boomnummer* op de lijst moet staan, maar gelukkig, de Commissie Monumentbomen heeft de boomnummers dan nog wel op de lijst gezet. Echter, geloof het of niet, gebleken is dat de boomdiensten verschillende nummer-systemen door elkaar gebruiken zodat zelfs vermelding van een boomnummer niet eenduidig kenbaar maakt om welke boom het gaat.

> Zo kregen bewoners in een bezwaar-procedure denigrerende opmerkingen dat ze het zouden hebben over bomen die kilometers verderop staan waarmee ze niks te maken hebben. Echter, de boomdiensten bleken intern andere nummers te hanteren dan de nummers op de openbare bomenkaart.

d. Mogelijk dat dít verwarrende doen & laten van de boom-diensten de reden is dat de Bomenverordening niet vermelding van het boomnummer voorschrijft en in plaats daarvan vermelding van het kadastrale perceelnummer. Echter, dit voorschrift maakt het opstellen en raadplegen van de lijst wel erg ingewikkeld. Om veel werk te besparen en toch zo goed mogelijk te voldoen aan de kenbaarheids-vereisten 1 t/m 5 van artikel 10 lid 2 van de Bomenverordening en te voldoen de vereiste publieke toegang tot informatie in de zin van de WOO ligt de volgende aanpak voor de hand, uiteraard door B&W voor te leggen aan de Raad want deze inrichting is in strijd met artikel 10 lid 2 van de Bomenverordening:

1. op de lijst monument-bomen en in de boompaspoorten van alle bomen worden de kadastrale perceelnummers *niet* vermeld;
2. in plaats hiervan vermeldt de lijst van elke boom het ID-nummer dat correspondeert met twee kaarten: de nieuwe algemene bomenkaart https://bomen.amsterdam.nl/?infopanel=true met alle bomen die bij de gemeente in beheer zijn en de specifieke monument-bomenkaart https://maps.amsterdam.nl/bomen_bijzonder/ met de monumentbomen van zowel de gemeente als particulieren;
3. indien de boomdiensten naast of in plaats van het ID-nummer van de bomenkaarten ook een ander boomnummer hanteren wordt ook dit andere nummer vermeld in het boompaspoort van de desbetreffende boom en de 2 bomenkaarten worden doorzoekbaar op alle nummers;
4. de bomen op de kaarten worden voorzien van een link naar desbetreffend boompaspoort;
5. zoals uit de WOO voortvloeit en de Bomenverordening specifiek voorschrijft wordt de reden van monument-aanwijzing vermeld op de lijst, alsmede in de boompaspoorten die aan de monumentlijst en de boomkaarten worden gekoppeld;
6. de reden van monument-aanwijzing omvat in ieder geval aan welk of welke van de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening de desbetreffende boom voldoet;
7. de monumentlijst, de boomkaarten en de boompaspoorten worden steeds voorzien van de datum van opmaak en in pdf-format op de gemeente-site gezet zodat vast ligt en publiekelijk kenbaar is van welke situatie wanneer sprake is;

8. aldus omvat de stedelijke monumentlijst *per stadsdeel* de volgende categorieën gegevens, op alfabetische volgorde van de straatnaam:
    1) straat;
    2) boomnummer;
    3) zakelijk gerechtigde, met G voor gemeente en P voor particulier
    4) plantjaar;
    5) boomsoort;
    6) boomsoort nl;
    7) aan welk of welke van de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening de boom voldoet.

Kortom, de monumentlijst, de boompaspoorten en de boomkaarten inrichten conform 1 t/m 8 bovenstaand.

6. *Bomenlanen* , een schijn-discussie

a. Op 14-4-2018 heeft het Algemeen Bestuur van stadsdeel NwWest met unaniem aangenomen motie de bestuursopdracht gegeven om naast de bomen van de DB-inventarisatie dd. 9-3-2018 ook de bomen van de Vening Meineszlaan voor te dragen voor monument-aanwijzing. In antwoord hierop komt de Commissie Monumentbomen op 14-12-2022 met een betoog dat bomenlanen zoals de Vening Meineszlaan niet als ***monumentaal*** in de zin van de Bomenverordening maar alleen ***ruimtelijk*** zouden moeten worden beschermd, en wel door opname in de Hoofd Bomen Structuur HBS, die op zijn beurt weer is of wordt opgenomen in de Hoofd Groen Structuur HGS, respectievelijk in het Omgevingsplan (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 42, 2e alinea; blz 60, 1e en 2e alinea, foto blz 61; advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 62; blz 69 midden). Echter, ook op dit punt klopt de redenering van de commissie in de kern van de zaak niet. Immers, *ongeacht* of bomen wel of niet in een laan, rij of lint of langs een gracht staan worden ze beschermd door de HBS en/of de HGS, alsmede door de Bomenverordening; het ene beschermings-regime maakt het andere beschermings-regime allerminst overbodig, de beschermings-regimes van enerzijds de Bomenverordening en anderzijds het Omgevingsplan met onderliggende HBS en HGS zijn van verschillende orde en hebben verschillende werking.

> Neem bijvoorbeeld de bomen van de Nico Broekhuysenweg in de Tuinen van West: die bomen zijn reeds beschermd door de HBS *én* ze zijn of worden beschermd in de HGS, maar de Monument-commissie heeft volkomen terecht geadviseerd om ze *tevens* te beschermen in de zin van de Bomenverordening, maar alleen voor zo ver ze voldoen aan de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening . Let wel, *anders* dan de Bomenverordening maken HBS en HGS geen onderscheid tussen individuele bomen, ook de bomen langs de Nico Broekhuysenweg die niet voldoen aan de criteria a t/m f van de Bomenverordening zijn dan ook toch wel opgenomen in de HBS.
>
> Eén & ander bevestigt te meer dat het beschermings-regime van HBS, HGS en Omgevingsplan het beschermings-regime van de Bomenverordening ook volgens de Commissie Monumentbomen niet overbodig maakt.

b. Naast de redenering *beschermings-regime van de HBS is genoeg* komt de commissie nog met een ander argument: de bescherming in de zin van de Bomenverordening zou alleen wegens " *heel uitzonderlijke omstandigheden* " van toepassing zijn op de bomen van de Nico Broekhuysenweg. Echter, van bijzondere omstandigheden is geen sprake, de foutief vervangen bomen voldoen gewoon niet aan één of meer van de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening en de bomen langs deze weg heeft de commissie dan ook uitdrukkelijk *NIET* als rij, lint, laan of welke structuur dan ook opgenomen in zijn monument-advies.

De 93 oorspronkelijke bomen voldoen wel aan één of meer van de criteria a t/m f. Daarom zijn de bomen van de Broekhuysenweg niet als structuur maar gewoon als 93 individuele bomen geadviseerd als monumentaal (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 60 onderaan, foto op blz 61; advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 13, 1e alinea en foto; blz 30, 2e alinea; blz 62, 1e alinea).

> Net zoals de Essen van de Broekhuysenweg in de Tuinen van West zijn bijvoorbeeld ook de Iepen van het Marineterrein volgens de Monumentcommissie waardevol als structuur, maar de Commissie adviseert om de bomen van het Marineterrein nu juist weer niet als monumentaal aan te wijzen (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 41 en 42); dit verschil maakt de Commissie kennelijk om de monument-lijst bij voorbaat om financiële redenen in te perken, behandeld in paragraaf 7 hierna.

Kortom, de commissie voert in antwoord op de bestuursopdracht van het Algemeen Bestuur van NwWest een schijn-discussie die doorwerkt in de advisering over de bomen in de andere stadsdelen, of bomen wel of niet in een bomenlaan, rij of lint of langs een gracht staan doet bij de monument-aanwijzing eenvoudig niet ter zake, blijkens zijn advies tot wel en niet monument-aanwijzing van de bomen langs de Broekhuysenweg moeten bomen ook volgens de Commissie Monumentbomen altijd *individueel* worden getoetst op voldoen aan één of meer van de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening en afhankelijk daarvan *niet* als laan of welke structuur dan ook, maar als individuele bomen wel of niet op de monumentlijst worden gezet.

7. Monument-systematiek miskend

Hoe mooi en waardevol bijna alle bomen ook zijn, evident zijn niet alle bomen monumentaal te achten, het gaat om de bomen die *extra* waardevol zijn en daarom extra juridische bescherming, praktische zorg en toezicht & handhaving nodig hebben. Om tot die selectie te komen heeft de Gemeenteraad in de Bomenverordening waarden opgenomen die een boom moet hebben om als monumentaal te worden aangewezen, neergelegd in de criteria van artikel 12 a t/m f.

Bomenverordening 2014 | Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)

Echter, de Commissie Monumentbomen acht deze monument-criteria niet selectief genoeg en heeft om kosten te besparen bomen die aan de criteria voldoen om andere redenen niet op de lijst gezet:

> *“ **Exclusiviteit***
> *Het betreft dus nadrukkelijk niet een lijst van alle mooie bomen in Amsterdam. Voor plaatsing op de lijst moet een houtopstand zich echt duidelijk onderscheiden. Alleen dan houdt de lijst bijzondere betekenis **en blijven de extra inspanningen voor behoud haalbaar en verdedigbaar**. Naar verwachting zal tussen de 1 à 2 % van het geregistreerde bomenbestand in Amsterdam hieraan voldoen. “*
> (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 49, 2e alinea; markering ondergetekende)
>
> *“ **Exclusiviteit is hierbij het uitgangspunt**. Zonder dat verliest de lijst zijn betekenis. Puur dat een boom mooi is en/of groot, is niet onderscheidenlijk genoeg. Gelukkig heeft Amsterdam daar veel van. Plaatsing op de lijst kan bovendien **omvangrijke ruimtelijke en financiële gevolgen** hebben. Kosten voor subsidie aan particulieren zijn weliswaar zeer te overzien, maar in geval dat **ruimtelijke plannen moeten worden bijgesteld of bomen verplaatst, lopen de kosten snel in de tonnen**. Het verplaatsen van één vleugelnoot over 500 meter bij de Schutterstoren kostte in 2007 al Euro 80.000. Ook de **extra middelen die ingezet worden om de levensduur van monumentale bomen te verlengen, behouden enkel draagvlak** indien dit bomen betreffen die zich echt op één of meerdere criteria duidelijk onderscheiden. “*
> (advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 67, 2e alinea; markering ondergetekende)
> https://maps.amsterdam.nl/bomen_bijzonder/Downloads/Advies_algemeen_Nieuw-West.pdf

Echter, de criteria en belangen a t/m f van artikel 12 waarop de monumentlijst moet worden gebaseerd omvatten dergelijke ruimtelijke en financiële belangen nu juist niet. Van de door de Commissie beweerde inperking tot *" een aantal "* bijzonder waardevolle bomen van 1 à 2 procent van het beheerde bomenbestand is dan ook geen sprake.

Natuurlijk, de commissie is extern en onafhankelijk, het staat de commissie vrij om al dan niet op aangeven van de boomdiensten een andere werkwijze te adviseren dan de Bomenverordening voorschrijft maar dan moet de commissie in zijn advies wel met argumenten komen, die ontbreken.

Sterker nog, het voorbeeld *Schutterstoren* aan het Oeverpad in NwWest waar de Commissie zich op baseert laat nu juist zien dat de criteria a t/m f van artikel 12 prima werken: hoe kostbaar verplaatsing ook is, alles afwegende is in 2007 besloten om de boom 383299 te behouden, precies wat de bedoeling is, zowel qua uitkomst als qua afweging van *ALLE* belangen, niet alleen de boom-waarden en -belangen a t/m f, óók de ruimtelijke belangen en de kosten.
Ook in andere stadsdelen is met meewegen van de kosten besloten tot verplaatsing, bijvoorbeeld stadsdeel Centrum, november 2023, de Iep 343341 langs de Prinsengracht (advies stadsdeel Centrum, 24-4-2024, foto blz 12).
Voorbeelden van boom-behoud ter plekke zijn de reuzen van stadsdeel Centrum in het Wertheimpark en van stadsdeel West in het Leidse Bosje, ook die voorbeelden laten zien dat de niet-financiële criteria a t/m f nu juist prima werken: boom-ankers en kabels zorgen voor levensduur en veiligheid en voorkomen rigoureuze snoei, verplaatsing of zelfs kap: evident zijn ook hier de kosten meegewogen maar ook hier is niemand tot het oordeel gekomen dat behoud te kostbaar zou zijn (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 33, 1e alinea).

Voorbeelden dat monument-bomen op grond van de Bomenverordening *ten onrechte* extra bescherming & zorg moest worden gegeven en de monument-bescherming zou hebben gedwongen tot te hoge kosten heeft de commissie dan ook niet.

Sterker nog, de tegen hoge kosten verplaatste Iep 343341 op de Prinsengracht was nu juist *niet* aangewezen als monumentaal (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, foto blz 12; advieslijst blz 79, 15e regel van onder).
Hetzelfde geldt voor de verplaatste Vleugelnoot 383299 bij de Schutterstoren in NwWest, ook die was *niet* aangewezen als monumentaal maar ook die is tegen hoge kosten verplaatst (advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 67 midden; advieslijst, 3e regel van onder). Kortom, deze voorbeelden laten nu juist zien dat alles afwegend de hoge kosten van verplaatsing aanvaardbaar zijn, zélfs bij bomen die niet als monumentaal zijn aangewezen, dus al helemaal aanvaardbaar zijn bij de bomen die als monumentaal zijn of worden aangewezen.

Door de inperking van de monumentlijst om financiële redenen miskent de commissie bovendien de clou van de monument-systematiek, namelijk dat de monument-lijst *ALLE* bomen moet omvatten die aan één of meer van de criteria a t/m f van artikel 12 voldoen.

Daarbij betekent plaatsing op de lijst evident *NIET* dat deze bomen niet kunnen worden gekapt en alleen mogen worden verplant. In tegendeel, de bedoeling van de monument-aanwijzing is om alleen de ***boom***- waarden en -belangen aan de hand van de criteria a t/m f vast te leggen; de andere af te wegen belangen zoals de ruimtelijke ontwikkeling, de veiligheid en de daarvoor wel of niet te maken kosten worden hieraan pas toegevoegd in de specifieke situatie dat een monument-boom om welke reden dan ook in het geding komt.

Wellicht onbedoeld, maar door bomen om reden van kosten en ruimtelijke ontwikkeling bij voorbaat niet op de lijst te zetten is de commissie op de stoel van uw bestuur gaan zitten, de commissie heeft in zijn advies een voorschot genomen op de integrale afweging van *alle* belangen die niet de Commissie maar uw bestuur moet maken in elk specifiek geval dat een monument-boom om welke reden dan ook in het geding komt.

Kortom, de monument-aanwijzingen van het advies dd. 24-4-2024 zijn gebaseerd op een oneigenlijke inperking om financiële reden bij voorbaat zodat tal van bomen die voldoen aan één of meer van de criteria a t/m f van artikel 12 van de Bomenverordening ten onrechte nog niet zijn beoordeeld en nog niet of niet opnieuw als monumentaal zijn geadviseerd.

Dus hoogste tijd om de Commissie om nader advies te vragen en vooralsnog *niet* te beslissen tot de ca 230 intrekkingen van monument-bescherming op blz 86 t/m 91 van het advies.

> Natuurlijk wel kunnen worden ingetrokken alle ooit monument-aangewezen bomen die ondanks hun bescherming blijken te zijn verdwenen. De dienst V&OR heeft de verdwenen monument-beschermde bomen van de gemeente en van particulieren op een rijtje gezet, volgens V&OR zijn het er 254. Echter, de Commissie Monumentbomen komt op 232 bomen (advies 24-4-2024, blz 4 laatste alinea).

Bovendien moet er nog een andere check worden uitgevoerd, namelijk of wel alle bomen die DB-Centrum in 2013 monument-bescherming heeft toegekend zijn opgenomen in de lijst op blz 66 t/m 85, dan wel in de lijst op blz 86 t/m 91 van het advies.

Eén & ander vraagt dus nog om nadere analyse & rapportage door de Commissie Monumentbomen en/of de dienst V&OR hoe de monumentlijst uit 2013, de advieslijsten op blz 66 t/m 85 en blz 86 t/m 91, de lijst V&OR met 254 verdwenen bomen en het aantal van 232 verdwenen bomen van de Commissie Monumentbomen zich tot elkaar verhouden.

8. Zorg & toezicht schieten stelselmatig tekort, WIOR-regels aanscherpen en leesbaar publiceren

a. Grotendeels door gebrek aan zorg & toezicht worden in heel Amsterdam bomen niet oud, volgens DB-West / B&W en de Monumentcommissie gemiddeld een jaar of 40 (DB-West, 24-7-2023, antwoord 1-a op SDC-vragen; advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 57, 2e alinea van onder). Nadelige ingrepen in de groeiplaats, zoals verdichting, wortelbeschadiging, grondwaterpeilverandering, zijn een van de belangrijkste oorzaken dat de bomen in de stad niet oud worden (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 50 onderaan). .

In tegenstelling tot DB-NwWest heeft DB-Centrum destijds wel bomen aangewezen als monumentaal maar helaas, zelfs monument-aanwijzing lijkt onvoldoende effect te hebben: ondanks de aanwijzing als monumentaal is één op de zes van de vele monumentbomen verdwenen, de monument-Iep bij de Hortus is volgens de Commissie omgewaaid als gevolg van werkzaamheden (advies stadsdeel Centrum, 24-4-2024, blz 3 en 4). Zelfs in NwWest met zijn Westelijke Tuinsteden worden veel bomen voortijdig gekapt, sinds 2021 waarschijnlijk meer dan 2.000, mede door de ondergrond van een opgespoten zandpakket en een dun laagje grond (advies stadsdeel NwWest, 14-12-2022, blz 18, 1e alinea). Ook de Vleugelnoten van de Vening Meineszlaan van een jaar of 75 zijn nog maar nauwelijks in de volwassen fase beland maar al veel van deze bomen zijn in verminderde conditie, volgens de Commissie Monumentbomen ook hier als gevolg van werkzaamheden (advies stadsdeel NwWest, 14-12-2022, blz 72, 2e alinea). Kennelijk zijn ook hier de vereiste zorg & toezicht nagelaten.

De Commissie Monumentbomen beperkt zijn adviezen voor de 7+1+1 stadsgebieden dan ook niet tot monument-advisering als zodanig: terecht vraagt de Commissie uw bestuur om nu alsnog de minimaal vereiste zorg & toezicht te bieden. Oók voor de bomen die niet als monumentaal worden aangewezen zodat ze in 100 jaar en meer kunnen uitgroeien tot de boomreuzen waar we het van moeten hebben. Zonder de vereiste zorg & toezicht heeft monument-aanwijzing eenvoudig geen zin.

b. Voor graven en ander werken in de openbare ruimte heeft de gemeente spelregels opgesteld, de zogeheten WIOR-regels. https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR656375/1 en https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR656374/1
Helaas, zoals nu al sinds 2022 meermaals is bevestigd door de Commissie Monumentbomen leert stads-brede ervaring dat deze regels niet werken, niet alleen ontbreken toezicht & handhaving, de regels op zich zijn niet specifiek en dwingend genoeg. Erger nog, bomen kwamen in de WIOR-verordening niet eens voor, zélfs niet in artikel 6 lid 2 a t/m h dat specificeert wat deze regels beschermen.
In de Nadere Regels komen bomen dan nog wel voor maar slechts als loze kreten: " *Gemeentelijke en particuliere eigendommen, zoals bomen, straatmeubilair en kabels en leidingen, mogen niet worden beschadigd. De ligging van kabels en leidingen dient zodanig te zijn dat kabels en leidingen en bomen elkaar niet hinderen, ook niet bij onderhoud en vervanging.*" (artikel 2.2 lid j en artikel 2.4 lid h)

c. Met bijgaande brief dd. 23-7-2024 heeft de VNG geadviseerd over regelgeving op het gebied van kabels & leidingen, daarin komt het woord *groen* een paar keer voor maar niks concreets over de bescherming van bomen; evenals de recent bijgestelde WIOR-regels van Amsterdam schiet de VNG-advisering tekort wat betreft de bescherming van bomen.
Volgens de VNG moet de gemeente 2 acties ondernemen: een nieuwe verordening voor kabels & leidingen telecom en regels opnemen in het Omgevingsplan voor alle andere kabels & leidingen. Voor de hand ligt om in beide acties te zorgen voor afdoende bescherming van bomen.

Kortom, de hoogste tijd om de huidige WIOR-regels te concretiseren en toe te spitsen op bomen. Bijvoorbeeld regels die wortel-kap verbieden tenzij de boom-specialisten van de gemeente toestemming geven, verplichten tot toepassing van boom-beschermers en verbieden dat boom-locaties worden gebruikt voor bijvoorbeeld opslag van materialen en plaatsen van machines.
En dit niet alleen neerleggen in formele regels maar ook in een praktisch leesbare publicatie voor alle soorten kabels & leidingen en toezien op de naleving daarvan.

9. Omgevingsplan aanscherpen

Bij de herziening van het bestemmingsplan Slotermeer in NwWest hebben bezorgde bewoners al in ***2008*** gevraagd om regels ter bescherming van de bomen, het merendeel geplant in de jaren 1952 – 1960, dus in 2008 waren de bomen al meer dan 50 jaar oud. Dergelijke ruimtelijke regels zijn er niet gekomen maar wel heeft de Stadsdeelraad de bewoners de geruststelling gegeven dat bescherming en zorg er zullen komen via monument-aanwijzing. Echter, ook die aanwijzing is er door nalatigheid niet gekomen.

En ja, 14 jaar na 2008 concludeert de Commissie Monumentbomen anno 2022 en 2024 dat monument-aanwijzing van de Bomenverordening niet voldoende effectief is en adviseert de Commissie bij herhaling om wel degelijk ook *ruimtelijke* beschermings-regels in te voeren, nu in het stads-brede Omgevingsplan (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 4, 4e alinea; blz 42, 2e alinea; blz 51 bovenaan; advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 25 onderaan, blz 55 bovenaan).

Kortom, de hoogste tijd om in het Omgevingsplan nu alsnog regels op te nemen ter ruimtelijke bescherming van bomen.
Bovendien moeten de vastgestelde monument-lijsten voor juridische afhechting worden opgenomen in het Omgevingsplan, zonder dat zijn de monument-aanwijzingen juridisch niet effectief.

10. Informatie- & document-beheer op orde brengen

a. Nu al jaren lang gaat het mis met de boom-informatie en boom-documenten. Zo heeft de Gemeenteraad in 2018 zelfs met bijgaande motie 58 moeten aandringen om de lijst monument-bomen in de zin van artikel 10 van de Bomenverordening toe te voegen aan de Puccini-regels omdat niet kenbaar is welke bomen als monumentaal zijn aangewezen (Raad 24-1-2018, motie 58). Helaas, ook hieraan is geen uitvoering gegeven, tot op de dag van vandaag is de lijst er niet, zelfs niet van de vigerende monument-aanwijzingen waartoe de Stadsdeelraden van onder meer Centrum en B&W op 27-3-2018 dan nog wel hebben besloten. In 2021 beriepen de boomdiensten zich op een afspraak om de herplant van bomen te beperken tot een sprietje één-op-één; die ongetwijfeld gemaakte afspraak is tot op de dag van vandaag nog niet gevonden.
De Commissie Monumentbomen heeft stads-breed dezelfde ervaringen, met NwWest als stedelijk dieptepunt, zodat de Commissie eerst het ambtelijk verzuim van jaren moest gaan herstellen en niet toekwam aan zijn advies-taak (advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 3 onderaan; blz 6, 1e alinea; blz 6, 2e alinea).

b. De monument-aanwijzing die B&W in antwoord op de motie 58 van de Raad en de motie van AB-Nwwest dd. 14-3-2018 op 27-3-2018 als herstel heeft uitgevoerd kon de Commissie in 2022 dan nog wel vinden maar ook die monument-aanwijzing staat anno 2024 niet meer op de bomen-site (advies stadsdeel NwWest 14-12-2022, blz 66 onderaan).

c. Hoeveel herstelwerk de Monumentcommissie ook heeft gedaan, tal van bomen die door welke oorzaak dan ook zijn verdwenen staan nog steeds op de vigerende monument-lijst die niet openbaar is en zélfs op lijst die de Commissie u heeft voorgelegd (advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 5, voetnoot 5).
Dit is evident niet naar behoren, monument-aanwijzing van bomen die zijn verdwenen kunt u niet de inspraak insturen. Dit sowieso al niet, en al helemaal niet na de geruststelling van de Wethouder in 2023 dat alsnog in beeld is gebracht welke bomen zijn verdwenen en alsnog worden vervangen; de verdwenen bomen zijn dus wel degelijk bekend, misschien niet bij de Monumentcommissie, in ieder geval bij de dienst V&OR.

Kortom, de hoogste tijd dat u met de andere DB's en B&W de boom-informatie stads-breed alsnog op orde brengt.

11. Systematiek andere bijzondere bomen nog niet goed doordacht & uitgewerkt

Naast de monument-aanwijzing in de zin van artikel 10 van de Bomenverordening en artikel 1 van het Reglement van de Commissie Monumentbomen wil de Commissie dat nog tal van andere categorieën van bomen worden aangewezen, zoals: *toekomst-bomen*, *kampioen-bomen*, *veteraan-bomen*, *herdenkings-bomen* en *ander waardevol groen* (paragraaf C van criteria-advies dd. 9-9-2023, opgenomen in advies stadsdeel Centrum dd. 24-4-2024, blz 60 t/m 65). Echter, geheel terecht heeft SDC-West hierover kritische schriftelijke vragen gesteld en heeft DB-West zich hierover in bijgaand antwoord dd. 24-7-2023 mede namens B&W terughoudend opgesteld. Tot dergelijke aanwijzingen in NwWest is dan ook niet besloten, de eerdere aanwijzingen als *ander waardevol groen* van de Stadsdeelraden Slotervaart en Osdorp en in maart 2018 ook B&W zijn voorlopig in stand gelaten.
Hoeveel goede redenen er misschien ook zijn om naast de monument-bomen ook andere bomen als bijzonder te registreren, hiervoor is eerst een goed doordachte en stads-breed uniforme systematiek nodig, te meer omdat de Bomenverordening alleen voorziet in het aanwijzen van *monument-bomen*. Hiertoe de volgende bijdrage.

a. Toekomst-bomen

Registratie als toekomstboom lijkt geen zinnig doel te dienen. Immers, als het goed is heeft *elke* boom toekomst, zo niet dan moet je 'm gewoon ergens anders planten. Echter, zeer wel nuttig zou zijn om per boom te registreren met welke grondsoort en grondvolume de aanplant is uitgevoerd zodat behalve in het pilot-project grondsoort naast het Lancaster-monument aan de Machineweg ook in de praktijk lessen kunnen worden getrokken wat wel en niet werkt en latere werkzaamheden in de openbare ruimte kunnen worden afgestemd op het toegepaste grondvolume.
De registratie van het grondvolume kan tevens worden opgenomen in de Monitor Groen.

(advies stadsdeel Centrum 24-4-2024, blz 8 midden)

b. Kampioen-bomen

Registratie als kampioenboom lijkt zeer nuttig voor belevings- & educatie-doeleinden maar niet voor beheer, zorg & toezicht, daarin zijn deze bomen in beginsel gelijk aan alle andere monument-bomen.

c. Veteraan-bomen

Registratie als veteraanboom lijkt eveneens alleen nuttig voor belevings- & educatie-doeleinden.

d. Herdenkings-bomen

Ook registratie als herdenkings-boom lijkt alleen nuttig voor belevings- & educatie-doeleinden, qua beheer, zorg & toezicht zijn deze bomen in beginsel gelijk aan alle andere monument-bomen.

e. Ander waardevol groen

Wat een deel van de 16 voormalige stadsdelen destijds met deze aanwijzingen hebben beoogd maar niet stadsdeel Centrum, is niet duidelijk. Volgens de Commissie Monumentbomen ging het om een soort van voorfase van monument-aanwijzing (advies stadsdeel NwWest dd. 14-12-2022, blz 7, 2e alinea), dit lijkt een variant op de toekomst-bomen sub a. Voor nu vindt de Commissie Monumentbomen aanwijzing als ander waardevol groen van belang voor de communicatie, voor het beheer en bij gebieds-ontwikkeling maar daar lijkt de systematiek van de reguliere bomen en monumentbomen van de Bomenverordening voldoende in te voorzien zodat aanwijzing als *Ander waardevol groen* overbodig is. .

Kortom, de adviezen bieden onvoldoende aanleiding om naast de monumentbomen ook " *Ander waardevol groen* " of welke andere categorie dan ook aan te wijzen. Voor de hand ligt om de Commissie Monumentbomen nader advies te vragen en aan de hand daarvan te beslissen tot stads-breed uniforme registratie a t/m d en tot alsnog-intrekking van de eerdere aanwijzingen als ander waardevol groen door de Stadsdeelraden.